

SXEDIO-B.118

31.10.1988: Ο ΕΚΤΟΣ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΣ ΣΤΟΛΟΣ, ΣΟΒΙΕΤΙΚΕΣ ΝΑΥΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΚΑΙ ΕΝΑ ΒΡΕΤΑΝΙΚΟ ΕΛΙΚΟΠΤΕΡΟΦΟΡΟ ΠΕΡΙΠΛΕΟΥΝ ΣΤΙΣ ΑΚΤΕΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΕΝΩ ΓΙΝΕΤΑΙ Η ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΕΙΣΒΟΛΗ ΚΑΙ ΚΑΝΕΝΑΣ ΔΕΝ ΕΠΕΜΒΑΙΝΕΙ. Η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΦΑΚΕΛΟ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΕΚΦΡΑΖΕΙ ΤΗΝ ΥΠΟΨΙΑ ΟΤΙ ΒΡΕΤΑΝΙΑ ΠΑΡΕΣΧΕ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ (Μέρος 9)

Στο ένατο μέρος της έκθεσης Εξειαστικής Επιτροπής της Βουλής των Ελλήνων για το φάκελο της Κύπρου αναφέρεται ότι τρεις μεγάλες χώρες (ΗΠΑ, Ρωσία και βρετανία που διέθεταν μεγάλες ναυτικές δυνάμεις στην περιοχή της Κύπρου απέφυγαν να παρέμβουν με οποιονδήποτε τρόπο για να ματαιώσουν την εισβολή στο νησί ενώ μπορούσαν.

Αναφέρεται ακόμα ότι ουσιαστικά υπήρξε πλήρης απουσία της ανωτάτης διοίκησης με αποτέλεσμα οι δυνάμεις της εθνοφρουράς να μη λάβουν μέρος σε καμιά ουσιαστική σύγκρουση με τον εχθρό.

Αναφέρεται στην έκθεση της Επιτροπής (πρακτικά της Βουλής των Ελλήνων-το Κυπριακό στη Βουλή των Ελλήνων, τόμος Δ, 1974-1989, συλλογή των κειμένων και επιμέλεια από τον επιστημονικό συνεργάτη της διευθύνσεως επιστημονικών μελετών της Βουλής Τριαντάφυλλο Γεροζήση):

Ε. ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΟΚΥΠΡΙΑΚΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΤΟΝ ΙΟΥΛΙΟ ΤΟΥ 1974

Οι ελληνικές και ελληνοκυπριακές δυνάμεις στην Κύπρο τον Ιούλιο του 1974 ήσαν συνολικά 11.500 άντρες περίπου δηλαδή 9.500 ελληνοκύπριοι που συγκροτούσαν τις Μονάδες της Εθνικής Φρουράς, 2.500 έλληνες εκ των οποίων 1000 περίπου ανήκαν στην ΕΛΔΥΚ και οι υπόλοιποι σε μονάδες της Εθνικής Φρουράς.

ΣΤ. ΣΤΡΑΤΙΩΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟ ΠΡΩΙ ΤΗΣ 20ης

ΙΟΥΛΙΟΥ 1974

Με την έναρξη των από θάλασσα και αέρα τουρκικών επιθετικών ενεργειών η διάταξη των μονάδων της ΕΦ στο χώρο της Κυρήνειας Λευκωσίας, δεν ήταν η προβλεπόμενη από το σχέδιο. (Οι περισσότερες από τις μονάδες είχαν εμπλακεί στο πραξικόπημα κατά του Μακαρίου, σύμφωνα και με την έκθεση του ΓΕΕΦ).

Συγκεκριμένα:

α) Στην περιοχή της Κυρήνειας

- Από τα 5 ΤΠ που προβλεπονται στην περιοχή με βάση το σχέδιο βρέθηκαν στη θέση τους μόνο τα 3.

Οι τρεις Μοίρες Καταδρομών που έπρεπε να είναι στον Πενταδάκτυλο και Νότια της Κυρήνειας βρέθηκαν στην περιοχή Λευκωσίας, εκτός από ένα λόχο που βρέθηκε στη θέση του.

- Πλέον των προβλεπομένων 2 Μοιρών Πυροβολικού βρέθηκαν στην περιοχή και 2 Πυροβολαρχίες Ορειβατικού Πρ/κού από την περιοχή της Λευκωσίας.

β). στην περιοχή της Λευκωσίας

- γενικά οι Μονάδες που προβλέπονταν βρέθηκαν στην περιοχή και επί πλέον 2 τάγματα και οι 3 Μοίρες ΚΔ (μείον ένας λόχος).

- εκτός περιοχής βρέθηκαν μόνο οι 2 πυροβολαρχίες που είχαν κινηθεί προς Κυρήνεια.

Ζ. ΑΜΥΝΑ ΤΗΣ ΕΙΣΒΟΛΗΣ

Το Σχέδιο Κ (Σχέδιο αμύνης Κύπρου) εφαρμόστηκε;

Το Σχέδιο Κ. που αποτελούσε τον αμυντικό σχεδιασμό της Κυπριακής Δημοκρατίας, προέβλεπε και στήριζε την άμυνα της Κύπρου στις δυνάμεις της Εθνοφουράς και σε δύο διατιθέμενα τμήματα των ελληνικών ενόπλων δυνάμεων, που εμπλέκονταν όμως μόνο με εντολή του ΑΕΔ.

Τα τμήματα αυτά των ελληνικών ενόπλων δυνάμεων ήταν:

α. Δυνάμεις στρατού ξηράς: Η δύναμη της ΕΛΔΥΚ (900 ανδρών).

β. Δυνάμεις Ναυτικού: Ένα υποβρύχιο και μια τορπιλλάκατος.

γ. Δυνάμεις αεροπορίας: Α Μία μοίρα αεροσκαφών Δ/Β με αεροσκάφη **F84F** για επίθεση στο χώρο ανάπτυξης της ναυτικής δύναμης ή του προγεφυρώματος.

Οι δυνάμεις κυπριακής Εθνοφρουράς ενεργοποιούν σύμφωνα με το σχέδιο Κ αυτομάτως και με διαταγή του ΓΕΕΦ (παρ. στ-4 σχεδίου) από τη στιγμή που η εχθρική ναυτική δύναμη έμπαινε μέσα στα χωρικά ύδατα της Κυπριακής Δημοκρατίας (**12 ναυτικά μίλια**).

Τα διατιθέμενα τμήματα των ελληνικών ενόπλων δυνάμεων χρησιμοποιούνταν σύμφωνα με το σχέδιο Κ μόνον κατόπιν διαταγής του ΑΕΔ.

Η επίθεση των τούρκων εισβολέων κατά της Κύπρου άρχισε στις **5.20** το πρωί της **20ης Ιουλίου 1974** (κατά την κατάθεση Γεωργίτση, σελ. **84**) με ταυτόχρονη ρίψη αλεξιπτωτιστών και απόβαση (αποβίβαση) εχθρικών δυνάμεων ανατολικά της Κηρύνειας.

Και ενώ σύμφωνα με όσα προαναφέρθηκαν έπρεπε από τη στιγμή που η εχθρική νηοπομπή έμπαινε στα χωρικά ύδατα της Κυπριακής Δημοκρατίας, δηλαδή πολύ πριν από την **5.20** πρωινή ώρα της **20ης Ιουλίου**, να διαταχθεί από το Διοικητή του ΓΕΕΦ ταξίαρχο Γεωργίτση η εφαρμογή του σχεδίου Κ ως προς τις δυνάμεις της κυπριακής εθνοφρουράς, το ΓΕΕΦ δεν είχε εκδώσει τέτοια διαταγή.

Μόλις στις **8.40** π.μ. της **20.7.74** διατάχθηκε η εφαρμογή των σχεδίων και μάλιστα όχι από το διοικητή ΓΕΕΦ αλλά τηλεφωνικά από τον Υποστράτηγο Χανιώτη που υπηρετούσε ως αρχηγός του Α κλάδου στο ΑΕΔ.

2. Προσδιορισμός ακριβούς χρόνου κατά τον οποίο το ΑΕΔ ή το ΓΕΕΦ διέταξαν πυρ κατά των εισβολών, καθώς και του χρόνου που άρχισαν να εκτελούν οι διαταγές αυτές.

Σε καμμία κατάθεση δεν αναφέρεται ότι το ΓΕΕΦ διέταξε πυρ κατά των εισβολών.

Αντίθετα από πολλές καταθέσεις προκύπτει ότι το ΓΕΕΦ συνιστούσε αυτοσυγκράτηση σύμφωνα με τις τηλεφωνικές οδηγίες που έπαιρνε από το ΑΕΔ μέχρι της **8.40** της **20.7.74**, οπότε λήφθηκε, όπως προαναφέρθηκε, τηλεφωνική διαταγή από το ΑΕΕΔ (υποστράτηγο Χανιώτη) για εφαρμογή των σχεδίων.

Είναι από το αποδεικτικό υλικό που συγκέντρωσε η Επιτροπή μας σαφές ότι οι διαταγές αυτές για εφαρμογή του σχεδίου και δόθηκαν αργά, αλλά και δεν άρχισαν να υλοποιούνται στις περιπτώσεις δε που έγινε κάτι τέτοιο (έναρξη υλοποίησης) έγινε με πρωτοβουλία κάποιου διοικητή.

Είναι χαρακτηριστική περίπτωση του συνταγματάρχη Κομπόκη, ο οποίος αναπτύσσοντας δική του απόλυτα πρωτοβουλία, διέταξε επιστράτευση κάποιων κρισίμων ειδικοτήτων για τη συμπλήρωση και την αύξηση της πολεμικής ετοιμότητας των τριών Μοιρών Καταδρομών, που τελούσαν υπό τις διαταγές του από τις **19.7.74**.

Οι δυνάμεις της εθνοφρουράς δεν βρίσκονταν στους χώρους στάθμευσης τους γιατί στα πλαίσια των αναγκών του πραξικοπήματος είχε προηγηθεί μετακίνηση των κυριότερων πιο αξιόμαχων από αυτές με διαταγή των ηγετών του πραξικοπήματος και έγκριση του ΑΕΔ (δες και σελ. **586** του παρόντος).

Η μόνη άξια λόγου στρατιωτική ενέργεια που έλαβε χώρα στην κρίσιμη αυτή χρονική περίοδο ήταν η κίνηση των τριών Μοιρών Καταδρομών προς την κατεύθυνση των στενών της Αγύρτας, που είχε κύρια αποστολή να αποκόψει τη μόνη κατεύθυνση συνένωσης των δυνάμεων οι οποίες αποβιβάζονταν με τις δυνάμεις των τουρκοκυπρίων της περιοχής Πενταδακτύλου-Λευκωσίας. Η κίνηση αυτή που στέφθηκε από επιτυχία είχε αποφασισθεί και τελεστεί πρωτοβουλιακή από το διοικητή του Βόρειου συγκροτήματος, συνταγματάρχη Κομπόκη.

Η λήψη κατάλληλων θέσεων ανάμεσα στα αποβατικά στρατεύματα και στις δυνάμεις των τουρκοκυπριακών θυλάκων ήταν αναμφισβήτητα μία ενέργεια που στρατιωτικώς επεβάλλετο να γίνει,

γιατί απέκλειε την ταχεία διερεύνηση του προγεφυρώματος και συγχρόνως δημιουργούσε ευνοϊκές προϋποθέσεις και επίθεση σε συνδυασμό με άλλες δυνάμεις, κατά του προγεφυρώματος.

Υστερα από αυτά αποφασίστηκε να γίνει τη νύκτα της 20ης ή της 21ης Ιουλίου 1974 ανεπίσημα για την εξάλειψη του προγεφυρώματος από 2 τάγματα ένα μηχανοκίνητο) που θάχαν κατεύθυνση από την Κυρήνεια προς ανατολάς και από τις δυνάμεις καταδρομών που θάχαν κατεύθυνση από νότο προς βορρά. Η επιχείρηση αυτή ήταν η μόνη που διατάχθηκε από το ΓΕΕΦ σ εόλη τη διάρκεια των επιχειρήσεων ΑΤΤΙΛΑ 1.

Όμως η επιχείρηση αυτή δεν εκτελέσθηκε, διότι τα δύο τάγματα που είχαν αποστολή αντεπίθεσης από την πλευρά της Κυρήνειας δεν έφτασαν στους χώρους εξορμήσεως. Διαλύθηκαν κατά τη διάρκεια των μετακινήσεων τους, από τους χώρους συγκέντρωσης τους προς τους χώρους εξόρμησης είτε από επιθέσεις της εχθρικής αεροπορίας είτε από έλλειψη ηθικού και ικανότητας των ηγητόρων τους (κατάθεση Κομπόκη) σελ. 86.

Στο σημείο αυτό ο κ. Ι. Βαρβιτσιώτης, που μετείχε τότε των εργασιών της επιτροπής διτύπωσε και την ακόλουθη προσθήκη που έγινε ομόφωνα δεκτή από τα μέλη της Επιτροπής:

"Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι τις απογευματινές ώρες της 19.7. και ενώ υπήρχαν πληροφορίες για επικείμενη στρατιωτική ενέργεια των τούρκων, το αρματαγωγό ΛΕΣΒΟΣ, παρέλαβε ύστερα από διαταγή του ΑΕΔ τη δύναμη της ΕΛΔΥΚ που υπηρετούσε τότε στην Κύπρο με σκοπό τον επαναπατρισμό της στην Ελλάδα. Κατά την εκδήλωση της τουρκικής απόβασης (την 20.7.74) το πλοίο αυτό έπλεε ακόμα νότια της Κύπρου και σε απόσταση 50 ν.μ. (ναυτικών μιλίων) από αυτή. Το ΑΕΔ διέταξε τότε την αποβίβαση στην Πάφο των ανδρών, που επέβαιναν στο πλοίο, ενώ αυτό έβαλε με τα πυροβόλα του κατά των τουρκικών δυνάμεων. Το γεγονός αυτό μαρτυρεί την πλήρη ανικανότητα του ΑΕΔ και του αρχηγού του".

3. Καθορισμός των αιτίων της καθυστέρησης στην έκδοση ή στην εκτέλεση των διαταγών.

Η πλήρης ανικανότητα της διοικήσεως του ΓΕΕΦ να ανταποκριθεί στις στοιχειώδεις ανάγκες της στιγμής, αλλά και στην εκτέλεση του καλώς εννοούμενου στρατιωτικού καθήκοντος, αποτέλεσαν την κύρια αιτία της καθυστέρησης.

Η ύπαρξη των σχεδίων αλλά και η περιγραφή των υποχρεώσεων της ηγεσίας, δεν άφηναν κανένα περιθώριο παρερμηνείας.

Η μη ανάληψη ευθύνης εφαρμογής των σχεδίων καλύπτεται μεταγενέστερα από τη μετατόπιση της ευθύνης προς ΑΕΔ. Με την επίκληση των εντολών του για αυτοσυγκάτηση.

Ομως σε καμιά περίπτωση δεν υπήρχε ανάγκη αίτησης εντολών από το ΑΕΔ για το πρακτέο, εφόσον η εχθρική δραστηριότητα και οι διαταγές ήταν αρκετά σαφείς.

Η εκτέλεση των διαταγών που εκδόθηκαν ολοκληρώνονταν ουσιαστικά στην εφαρμογή του σχεδίου Κ και μόνον, χωρίς καμμία διεύθυνση ή συντονισμό των παραπέρα επιχειρήσεων, σύμφωνα με την τακτική κατάσταση πούχε διαμορφωθεί. Σε όλη τη διάρκεια των επιχειρήσεων, μαμμιά ενέργεια, ή κίνηση δεν διατάσσεται, πλην από την αποτυχημένη αντιέπιθεση της νύχτας της 20ης προς την 21η Ιουλίου, που να δικαιολογεί ή να πείθει ότι υπήρχε κεντρικός έλεγχος και διεύθυνση των επιχειρήσεων.

Ουσιαστικά υπήρξε πλήρης απουσία της ανωτάτης διοίκησης με αποτέλεσμα οι δυνάμεις της εθνοφρουράς να μη λάβουν μέρος σε καμιά ουσιαστική σύγκρουση με τον εχθρό.

Η πλήρης αδυναμία της ηγεσίας του ΓΕΕΦ αποδεικνύεται και από το ότι δεν κατόρθωσε να εφαρμόσει ούτε κατ' ελάχιστον ακόμα και τα σχέδια επιστράτευσης (κατάθεση Κομπόκη, σελ. 55).

Γενικά η μη εκτέλεση καμμιάς συγκεκριμένης επιθετικής ή αντεπιθετικής ενέργειας από το ΓΕΦ

οφείλεται στους παρακάτω λόγους.

α. Μη έκδοση συγκεκριμένων διαταγών.

β. αδυναμία άσκησης αποτελεσματικού επιχειρησιακού ελέγχου από το ΓΕΕΦ.

γ. Πλήρης σύγχυση για το τι έπρεπε να γίνει.

δ. Ελλειψη ηθικού σε όλα τα κλιμάκια διοίκησης και λόγω του πραξικοπήματος πούχε προηγηθεί.

ε. Μηδενική επαγγελματική ικανότητα των στελεχών, πλην ορισμένων εξαιρέσεων.

στ. Πλήρης αποδιοργάνωση διατάξεων μάχης και στο σύνολο των μονάδων εθνοφρουράς και σε κάθε μια απ' αυτές που οφείλονταν στο πραξικόπημα που προηγήθηκε.

Η αποδιοργάνωση αυτή προκάλεσε ανατροπή των σχεδίων της άμυνας της νήσου.

4. Ανάμειξη των στόλων ή άλλων υπηρεσιών Ξένω Δυμεων.

Γενικά δεν αναφέρθηκε ξένη ανάμειξη κατά τη διάρκεια της απόβασης- αποβίβασης. Με τη έννοια της μη ανάδειξης αναφερόμαστε στην άμεση ανάμειξη ή συμμετοχή στις ναυτικές, χερσαίες και εναεριες επιχειρήσεις που έγιναν.

Έχει όμως αναφερθεί από πολλαπλές πηγές (βλ. εκθέσεις αρχηγείων και μαρτυρίες αρκετών μαρτύρων) ότι κατά τη διάρκεια των επιχειρήσεων μια ισχυρή αεροναυτική δύναμη του 6ου αμερικανικού στόλου που περιλάμβανε και ένα αεροπλανοφόρο κρούσης, βρισκονταν σε περιοχή, η οποία κυμαινόταν μεταξύ 100 και 150 Ν.Μ. νότια έως νοτιοδυτικά της νήσου Κύπρου.

Η δύναμη αυτή σε όλη σχεδόν τη διάρκεια των επιχειρήσεων διατηρούσε σε πτήση αεροσκάφη της σε ασυνή μεγάλο αριθμό προφανώς για λόγους αναγνώρισης και επιτήρησης του ευρύτερου θαλάσσιου χώρου.

Εκείνο που θα μπορούσε να λεχθεί στην περίπτωση που εξετάζουμε είναι ότι κάθε είδους

παρέμβαση ήτο δυνατό για τη δύναμη αυτή, αφού η όποια επέμβαση της βρισκόταν μέσα στις δυνατότητες της.

Η Αεροναυτική δύναμη του 6ου Στόλου και λόγω της μικρής απόστασης (7-8 λεπτά πτήσης των αεροσκαφών της) αλλά και λόγω του αριθμού των μέσων της, θα μπορούσε, εάν παρέμβαινε αποφασιστικά, να ενεργήσει υπέρ ή κατά του ενός από τους δυο αντιπάλους, εκτελώντας κάθε φύσεως επιχειρήσεις παρέμβασης (από επιχειρήσεις αποτροπής συγκρούσεων μέχρι επιχειρήσεις υποστήριξης ενός από τους δυο αντιμαχόμενους).

Λόγω της μη εφαρμογής του σχεδίου Κ ή άλλης αξιολογής ενίσχυσης της Κύπρου από την Ελλάδα δε χρειάστηκε να ενεργήσει η παραπάνω αεροναυτική δύναμη και έσι δεν έγινε δυνατόν να διαπιστωθούν οι προθέσεις της.

Σε κάθε όμως περίπτωση αβίαστα θα μπορούσε να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι η παρουσία της δύναμης αυτής και η μη αποχώρηση της από την περιοχή υποδηλούσε το ζωηρό ενδιαφέρον των ΗΠΑ για όσα γίνοναν στην Κύπρο και οπωσδήποτε δεν άφηνε να εννοηθεί πρόθεση ουδετερότητας σε σχέση με τις εξελίξεις. Στο σημείο αυτό κρίνεται σκόπιμο να καταστεί σαφές ότι εάν οι ΗΠΑ ήθελαν να μην αναμειχθούν θα έπρεπε να αποσύρουν την αεροναυτική τους δύναμη εκτός εμβέλειας των μέσων της.

Ο εκ των εισηγητών Ι. Βαρβιτσιώτης σημειώνει ότι το συμπέρασμα αυτό είναι αυθαίρετο και εξηγεί ότι:

"Αναμφισβητήτως οι ΗΠΑ είχαν ζωηρό ενδιαφέρον για τα συμβαίνοντα στην περιοχή (όπως άλλωστε και η Σοβιετική Ένωση, μοίρα του στόλου της οποίας ευρίσκετο εγγύς της περιοχής) τούτο όμως σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι δεν υπήρχε πρόθεση ουδετερότητας που μάλιστα τεκμαίρεται από το γεγονός ότι δεν απέσυραν την αεροναυτική τους δύναμη εκτός εμβέλειας των μέσων της".

Η ύπαρξη και παραμονή του βρετανικού

ελικοπτεροφόρου στην περιοχή των επιχειρήσεων εξ άλλου, παρ' όλον ότι δεν βεβαιώνεται η άμεση συμμετοχή του στις επιχειρήσεις, εν τούτοις καθιστά πιθανό το ενδεχόμενο παροχής ηλεκτρονικής υποστήριξης στην τουρκική αποβατική δύναμη (επισήμανση κάθε πλωτού ή εναέριου μέσου στην ευρύτερη περιοχή και η παροχή με τον τρόπο αυτό δυνατότητας αποτελεσματικότερης άμυνας της αποβατικής δύναμης κλπ).

Ο Ι. Βαρβιτσιώτης παρατηρεί: "Ότι από κανένα στοιχείο -την ανυπαρξία στοιχείων συγκεκριμένων δέχεται και ο Ι. Παπαδονικολάκης- δεν προκύπτει ούτε σαν ενδεχόμενο η παροχή ηλεκτρονικής υποστήριξης από το βρετανικό ελικοπτεροφόρο στις τουρκικές αποβατικές δυνάμεις".

Στο σημείο αυτό κρίνεται σκόπιμο να παρατηρηθεί ότι η παρουσία του βρετανικού ελικοπτεροφόρου, ενίσχυσε και ηύξανε τις δυνάμεις τις οποίες η βρετανική Κυβέρνηση διέθετε επί τόπου και ότι η αγγλική Κυβέρνηση όφειλε ως εγγυήτρια δύναμη και μπορούσε με τις δυνάμεις που διέθετε επί τόπου να αποθαρρύνει τόσο το πραξικόπημα κατά του Μακαρίου όσο και την τουρκική εισβολή.

Το καθήκον της αυτό η αγγλική Κυβέρνηση παρέλειψε να το επιτελέσει και αρκέσθηκε μόνο στην ανάληψη διπλωματικών πρωτοβουλιών (δείτε και επιστολή Καραμανλή, σελ. 4).

Τελικά η βεβαιωμένη παρουσία στην περιοχή τόσο της αεροναυτικής δύναμης του 6ου στόλου όσο και του βρετανικού ελικοπτεροφόρου συνιστούν έμμεση ανάμιξη στις επιχειρήσεις υπέρ των τουρκικών ενόπλων δυνάμεων, καθόσον ουδεμία και για κανέναν λόγον τοιούτου είδους βοήθεια παρεσχέθη στις ελληνικές δυνάμεις ή στις δυνάμεις της κυπριακής εθνοφρουράς.

(Ο Ι. Βαρβιτσιώτης δεν συμφωνεί με το συμπέρασμα της εμμέσου αναμίξεως εις τας επιχειρήσεις πράγμα άλλωστε που δεν προκύπτει από κανένα στοιχείο του φακέλου).

